

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Ստեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

**This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.**

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

1693

Section de la Revue Ararat
Echmiadzin
(Russie) (Caucase)

6178

159

ՏԵՂԵԿԱԳԻՐ

ՀԱՄԱՐԱՏՈՒՈՒԹԵԱՆ

Ս. ՄԵՍՐՈՊԵԱՆ ԵՒ Ս. ՀՈՒՓՍԻՄԵԱՆՑ

ԱԶԳ. ԵՐԿՍԵՌ ՎԱՐԺԱՐԱՆՆԵՐՈՒ

ՀՈԳԱՐՍՐՉՈՒԹԵԱՆ

1903—1904

ՏԵՐԵՔՋԵՆԻ

Ռ Ռ Ի Ս Ճ Ո Ի Կ

1904

Տպագր. Գ. Գ. Մազմանյան

12540

ՏԵՂԵԿԱԳԻՐ

ՀԱՄԱՐԱՏՈՒՈՒԹԵԱՆ

Ս. ՄԵՍՐՈՊԵԱՆ ԵՒ Ս. ՀՈՒՓՍԻՄԵԱՆՑ

ԱԶԳ. ԵՐԿՍԵՌ ՎԱՐԺԱՐԱՆՆԵՐՈՒ

ՀՈԳՍ.ԲՍՐՉՈՒԹԵԱՆ

1903—1904

ՏՐԵՂՔԱՆԵՐ

Ռ Ռ Ի Ս Ճ Ո Ի Ք

1904

Տպագր. Գ. Գ. Մազախեան

04561

Յ Ա Ռ Ա Չ Ա Բ Ա Ն

Հոգարարձութիւնս երեք տարի պաշտօնա-
վարելէ յետոյ, թէև տուած էր իր հրաժարա-
կանը, բայց թէ՛ Պատ. Թագ. Խորհրդոյ և թէ՛
Կրթասեր ազգայիններու ստիպման տեղի տա-
լով, վերստանձնեց իր պաշտօնը, վստահ տե-
ղոյս Հայ հասարակութեան աջակցութեան, և
Հոգարարձութիւնս ուրախ է յայտնելու թէ՛
Գպրոցական խաղաղ տարի մը ևս կը բոլորէ
և ներկայիս կուգայ իր Տեղեկագիրը ի լոյս
ընծայել, որպէսզի տեղոյս Հայ զազութիւն ի
մտայ տեղեակ ըլլայ, վարժարանացս կրթա-
կան և նիւթական վիճակին վրայ:

Ինչպէս ցարդ հրատարակուած տեղեկագիր-
ներէն յայտնի է, Հոգարարձութիւնս չորս
տարուան շրջանին մէջ երեք ուսուցչի փոփո-
խութիւն ըրած է (ի բայ առեալ Ա. տարին,
երբ միայն Յ ուսուցիչ կային և ամբողջովին
հրաժարած են), սոյն մասնակի փոփոխութիւնը
բնաւ արգելք չէ եղած վարժարանացս ուղղու-
թեան և կրցած է միեւնոյն ընթացքով բոլորել
այս տարեշրջանն ևս, առանց հանդիպած ըլլա-
լու խաբանարար արգելքներու:

Այս տարի Հոգարարձութիւնս նաև մտադիր էր հաստատել Կիրակնօրեայ դասախօսութեանց շրջան մը մանչ տղոց համար և ձեռագիտութեան դասախօսութիւն ազճկանց (չըջրբ. օգոստ. 6 թիւ.—287) որ առանձին շրջաբերականով և թերթերու մէջ յայտարարուեցաւ թէ և բայց դժբաղդարար ապարգիւն մնաց:

Այդ վարժարանաց Ծրագիրն ու Կանոնագիրը բարեփոխելով պատրաստուած է և ի մօտայ ապագութեան պիտի յանձնուի:

Ինչպէս անցեալ տարի, այս տարեշրջանի ալ Մանկագարաէզի մտակարարութիւնը պատժ. Թագ. խորհրդոյ կողմանէ յանձնուած է առանձին Խնամակալութեան մը. բայց յառաջիկային համար շատ լատ պիտի բլլար, միացնել զայն Մեքորպեան վարժարանի նախապատրաստականին հետ ընդ հսկողութեամբ յատուկ խնամակալութեան մը, Հոգարարձութեան իրաւասութեանը ներքեւ, միևնոյն ուղղութեամբ և միևնոյն ճրագրով:

Մեր այս տարուան տեղեկագրին մէջ աւելցուցինք նաև հինգ ցուցակներ, որոնք Կրթական տեսչութեան ներկայացուած տեղեկագրէն քաղուած են. որոց մասին խօսուած է տեղեկագրին մէջ (տես ցուցակ Ա. Բ. Գ. Դ. Ե.):

Տեղւոյս Կրթական Տեսուչը իր այցելութեան առթիւ քանիցս զխտողութիւն բրած է ազճկանց վարժարանի շէնքին անյամարութեանը համար. նոյն զխտողութիւնը բրած է նաև Վարժարա-

նացս Յարգելի Այցելու-Բժիշկը. թէ և Հոգարարձութեանս կողմանէ մասնակի ձեռնարկներ եղած և այս նպատակաւ պահետի դումար մը ևս աւելցուցած է բայց դժբաղդարար կարելի եղած չէ ի զլուխ հանել զայն. կը կարծենք թէ՛ ալ հասած է ժամանակը մեր ազճիկները ազատելու այդ շէնքէն:

Վարժարանները այս տարի չը պիտի ունենան իրենց շրջանաւարանները, որովհետև մանչերու կողմը Ե. իսկ ազճկանց կողմը Գ. կարգ մը կազմելու հաւանականութիւնը կայ: Իսկ եթէ կարելի չըլլայ իրականացնել Ե. դասարանի կազմութիւնը, Գ. կարգի աշակերտաց շրջանաւարտի վկայականներ պիտի արուին:

Այս առթիւ աւելորդ շէնք համարեր յիշել թէ՛ Հոգարարձութիւնս ունենալով հանդերձ իր որոշ ուղղութիւնը, ի նկատի առած է եղած քննադատութիւնները և միշտ ջանագիր եղած է համերաշխութեամբ գործել, իբր միակ պայման մեր Վարժարանաց յարատեւութեան:

ԲՈՒՍՃՈՒԲ 30 ՅՈՒՆԻՍ 1904

ՀՈԳՍԵՍՐՁՈՒԹԻՒՆ

Տ Ե Ղ Ե Կ Ա Գ Ի Բ

Ս. ՄԵՍՐՈՊԵԱՆ ԵՒ Ս. ՀՌԻՓՍԻՄԵԱՆՅ
ԱԶԳ. ԵՐԿՍԵՌ ՎԱԲՅԱԲԱՆՆԵՐՈՒ

Ա.

Տեղւոյս Ազգ. Երկսեռ Վարժարանները այս տարի բացուեցան Օգոստ. 25 ին եւ զատախօսութիւնները սկսան Սեպտ. 1 ին:

Այս շրջանի Ուսուցչական Մարմինը, մասնակի փոփոխութեամբ կազմուեցաւ հետեւեալ կերպիւ:

1. Տիար Գալուս Գասպարեան
- 2 « Գեորգ Օլիանըզեան
3. « Հաւքարձուլ Գրիգորեան
4. « Յակոբ Շահվիլիսեան
5. « Սահակ Յովնանեան
6. « Սարգիս Մանուկեան
7. « Վարդապար Տափեան
8. Օր. Զապիլ Պայճեան
9. « Վարդուհի Անդրանիկեան

Հոգաբարձութիւնս, որ միանգամայն իր վրայ առած էր Վարժարանաց Տեսչութեան պաշտօնը, ջնջած է այս տարի Աւագ-Ուսուցչի պաշտօնը, այլ ի փոխարէն յաճախակի այցելութեամբ ի մօտոյ տեղեակ եղած է Վարժարանաց ներքին վիճակին եւ ամեն շարժու Օրական արձանագրութեանց տեսրակները աչքէ անցնելով, հարկ եղած հրահանգները տուած է առ որ անկ է:

Հոգաբարձութիւնս թէեւ փափաքող էր Գասարանական դրութեան, բայց պիւտճէի անձկութիւնը ի նրկատի առնելով հարկադրուեցաւ պահել Սրահական դըրութիւնը Հսկողի պաշտօնը վերստին յանձնելով Տ. Գ. Գասպարեանի:

Երկսեռ ուսանողաց ընդհ. թիւը Մուտքի օրը եղած է 181, եւ յետոյ իջած է 167 ի, մինչ անցեալ տարի 154 էր. ասոնցմէ 86ը մանչ 81ը աղջիկ են: 22 մանչ եւ 27 աղջիկ կը կաղմեն Նախապատասխանը, իսկ 64 մանչ եւ 54 աղջիկ Նախակրթարանը (ցուցակ Բ):

ՆԱԽԱՊԱՏՐԱՍՏԱԿԱ՝ ԿԱՐԳ

Հոգաբարձութիւնս, նորալարժ մանուկներու համար որոց թիւը 49 ի կը հասնէր, ըստ առաջնոյն Նախապատասխան կարգ մը հաստատեց իրեն յատուկ ծրագրով եւ ուսուցչուհիով, եւ անոնց շատութեան պատճառաւ, անջատեց զանոնք աղջկանց վարժարանէն եւ տեղաւորեց Եկեղեցւոյ սեպհական մէկ տանը մէջ:

ՆԱԽԱԿՐԹԱՐԱՆ

Մեսրոպեան վարժարանը ըստ առաջնոյն ունեցաւ չոր կարգ. Ս. Հախիմեանցը երեք կարգ, իսկ Գ. կարգը կազմող երեք աղջիկները միացան մանչերու Գ. կարգին հետ. սոյն խառն զատախօսութիւնը կարելի եղաւ շարունակել մինչեւ տարւոյն վերջը:

Ուսուցչ. մարմինը այս տարի առնալով է 14 առարկաներ (տես ցուցակ Ա.), այս առթիւ աւելորդ չէ յիշել թէ՛ իրազխաութեան գասը՝ որ իր մէջ կը պարունակէ Բնագիտութիւնը եւ Բնական պատմութիւնը, ազայոց գործնականապէս ալ-ցոյց տալու համար՝ Տեղւոյս Գիմնազիոնի Տնօրէնին արտօնութեամբ Մայիս 19 ին Գ. եւ Գ. կարգերու երկսեռ ուսանողները այցելեցին Գիմնազիոնի Բնական պատմութեան, Բնագիտութեան եւ Պատմական բաժինները եւ ներկայ կզան նաեւ Բնագիտական փորձերու:

Նմանապէս «Սվեթի Կօրկի» Նախակրթարանին Աւագ ուսուցիչը Տիար Էնէֆ, ամենայն յօժարութեամբ քանիցս Ուսուցչ. Մարմնոյ տրամադրութեան տակ զբաւ կարգ մը բնագիտական գործինքը:

Մանչերու Դ. կարգի աշակերտները իրենց Ուսուցչին հետ այցելեցին Տեղւոյս «Ալիքա Բեքիս» գարեջրատան դորձարանը, աւելի մօտէն ծանօթանալու շոգեշարժ մեքենայից գլխաւոր մասերուն եւ գործելու եղանակին:

Դասաւանդութեանց շարաթական ժամերու հաւաքական գումարը եղած է 190 բացի նախապատրաստականէ (տես ցուցակ Գ.):

Երկսեռ ուսանողաց բացակայութեանց գումարը եղած է 61 Մանչերուն կողմը, իսկ 54 աղջիկներուն, (տես ցուցակ Գ.). սոյն բացակայութեանց պատճառները մի առ մի արձանագրուած են Կնոդակաւ քոյրակցութեանց մէջ, ստորագրուած աշակերտաց ծնողքէն:

Պատիժ կրող երկսեռ ուսանողաց թիւը հասած է 27 ի, նախակրթարանի 118 աշակերտաց վրայ հաշուելով (տես՝ ցուցակ Ե.):

Այս տարեշրջանին Ուսուցչական Մարմինը 15 նիստ ունեցած է, ուր խզմատօրէն ձեռուած են երկսեռ մանուկներու Ֆիզիքական, մտաւորական եւ բարոյական զատախարակութեանը վերաբերեալ էական հարցերը. եւ ուր արդի մանկավարժութեան պահանջած մեթոտներուն կիրարկման մասին տրուած որոշումները կէտ առ կէտ գործադրուած են:

Ուսուցչ. Մարմինը տարւոյ շրջանին մէջ 31 1/2 օր բացակայութիւն ունեցած է՝ հիւանդութեան եւ այլ բանաւոր պատճառներով:

Վարժարաններու Ծրագիրն ու Կանոնադիրը նոյնութեամբ գործադրուեցան, ի բաց առեալ ծրագրին մի քանի կէտերը զորս կարելի չեղաւ ի գործ դնել, ըստ որում Դ. կարգի մանչերը ի վիճակի չէին իւրացնելու իրենց համար դժուած բոլոր նիւթերը:

Տղոց՝ խօսել վարժեցնել տալու համար, իրենց պատրաստած յաջող շարադրութիւնները մերթ ընդ մերթ կարդացուեցան իրենց ընկերներու եւ Ուսուցչ. մարմնոյն ներկայութեանը: Իսկ թուաբանութեան դասի

համար Հոգաբարձութեանս կողմանէ մերթ խնդիրներ առաջարկուեցան աշակերտաց, որք գրաւորապէս լուծելով ներկայացուցին. այսու աշակերտք թէ համարձակ խօսելու վարժութեան եւ թէ թուարանութեան կարեւոր ուսման մէջ օգտուած եղան:

Հոգաբարձութիւնս, տեսնելով որ Գաղաքիս մէջ օրըստօրէ անհրաժեշտ կը դառնայ Գերմաներէն լեզուն այս տարեշրջանի սկիզբէն, փոխան Ֆրանսերէնի, ներմուծեց զայն եւ զոր անձնուիրարար աւանդեց Տ. Յակոբ Շահվէլէտեան. — միայն թէ, արդէն ֆրանսերէն կարդացողները, կիսկատար ձգած չըլլալու համար, պիտի շարունակեն զայն մինչեւ շրջանին վերջը:

* * *

Վիճակացոյց տետրակներու գրութիւնը որ երեք տարիէ ի վեր հաստատուած էր վարժարանացս մէջ, այս շրջանին ալ շարունակուեցաւ եւ ու՛ եցաւ իր օգուտները աշակերտաց բարեկրթութեան եւ յառաջդիմութեան մասին. բայց զարձեալ ծնողք տմանք իրենց զաւակաց ստանին կեանքի մասին լուրջ տեղեկութիւններ տալու զլացած են:

Բաց ի սակէ, Հոգաբարձութիւնս հաստատից նաեւ ծնողական քոյրակցութիւն մը, ծնողներու եւ ուսուցչ. մարմինին մէջ ի մօտուստ տեղեակ ըլլալու աղոյ վարժարանէն զուրս ունեցած ասօրեայ կեանքին եւ բացակայութեանց պատճառներուն. բայց զարձեալ շատեր անփոյթ գտնուած են իրենց զատակաց յաճախակի բացակայութեանց առաջքը առնելու:

Այս թղթակցութեանց թիւը հասած է 75 ի:

Այս տարւոյ շրջանին մէջ երկսեռ ուսանողաց երկու անգամ նուէրներ բաշխած է, մին կազանդի առթիւ, ընդհանուրին իսկ միւսը անգամ մը միայն յաջողակ աշակերտներուն:

Հոգաբարձութիւնս իր պաշտօնի անցած օրէն ան-

հրաժեշտ գատած էր ունենալու Այցեկու բժիշկի մը երկ-
սեռ մանկաւոյն ատոզՎական վիճակը քննելու համար.
սակայն ց'արդ կարելի եղած չէր գործադրել հակառակ
Հոգաբարձութեանս ըրած գիմուսներուն: Բայց այս
տարի գոհ ենք յայտնելու թէ՛ Մեծ Ծօթի. Արեանազեան
անձնուիրարար յանձն առաւ սոյն պաշտօնը: Այս
գործողական տարեշրջանին 23 այցելութիւն տուած,
հիւանդները քննած եւ զեղադիրներ տուած է. իր ար-
ձանագրութեան տետրակէն քաղելով ընդհանրապէս
աշակերտաց ատոզՎական վիճակը լաւ գտած է, միայն
վերջին ամիսը *Orillon* տարափոխիկ հիւանդութիւնը
ծագած էր որ վտանգաւոր չըլլալով քիչ ժամանակէն
անհետացած է իր ատոզՎապահիկ դարմաններուն շնոր-
հիւ. այս ամիսը չեղած է նաեւ ազՎկանց վարժարանի
չէնքին անյարմարութիւնը եւ այս պատճառաւ իսկ ազ-
Վրկանց ատոզՎական վիճակը մանչարդոցը չափ գոհա-
ցուցիչ գտած չէ:

ԱՅՅԵԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Կրթական Տեսուչ Տիար Պերօֆ տարւոյն ընթացքին
մէջ երկիցս այցելած է վարժարանները եւ միշտ իր
գժգոհութիւնը յայտնած է ԱզՎկանց վարժարանի չէնքին
անյարմարութեանը համար:

Յարգոյ ազգայիններէն այցելած են 34 անձեր, մինչ
անցեալ տարի միայն 6 էր:

Հոգաբարձութիւնս 11 անգամ այցելած է վարժա-
րանները եւ գատաւանդութեանց ներկայ գտնուած է:

Վարժարանները այս տարի ունեցած են հինգ հան-
դէսներ՝ 'Նաղանդի, Վարդանանց-Հոխիսիմեանց Սահակայ
Մեւրոպայ եւ վիճակացոյց տետրակներու բաշխման:

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՐՑԱՔՆՆՈՒԹԻՒՆԻՒՄ

Վարժարանաց տարեկան հրապարակային հարցա-
քննութիւնները սկսան Յունիս 7ին եւ տեւեց ին մինչ
16. այս իննօրեայ ժամանակամիջոցին մէջ քննութեանց

ներկայ գտնուող այցելուներու թիւը հասած է 28 ի:

Հայերէն, Պուլկարերէն լեզուները բերանացի եւ
գրաւոր՝ թուարանութիւնը միայն գրաւոր՝ իսկ միւս
առարկաները ամէնքն ալ բերանացի կերպով քննուած են

Ներկայ այցելուներու վկայութեանց յենլով եւ Հն-
դարբարձութիւնս իր ներկայութեամբ, ընդհանրապէս
գոհացուցիչ գտած է սոցոց կրթական վիճակը:

ԱզՎկանց կողմը պատրաստուած ձեռագործներէն
յայտնի էր թէ՛ այս տարի աւելի հոգ տարուած էր
ճերմակեղէնի, պոստէի եւ առ տնին պատրաստութեանց
քան թէ կարգ մը վանքեղի նիւթերու:

**Ք.
Պ Ի Ի Տ Ճ Է
ՀԱՍՈՅԹ**

1903—1904 տարեշրջանի պիւտճէն ալ նախորդին
վրայ հիմնուելով, պատրաստուած է. եւ ենթագրեալ 6520
լէվը բարձրացած է 7075 ի:

Դպրոցակիւն սուրբ, նուերը նախատեսուածէն պա-
կաս եղած է, որովհետեւ գործողական տուրքէ գեռ գանձելի
կը մնայ 256 լէվ, իսկ նուերատու ազգայիններ չեն
գտնուած այս տարի:

Անասրոշակը նախատեսուածէն աւելի եղած է,
որովհետեւ այս տարի 0/0 10 աւելցուեցան. գանձելի
կը մնայ 67, 10:

Հոգաբարձութիւնս այս տարի երկու նպատի հան-
դէսներ կազմակերպած է. մին Ճապահանդիս մը որ
տեղի ունեցած է Յուլիս 14 ին, Սարը-պայրի բար-
ձրաւանդակին վրայ. սոյն հանդէսը իր տեսակին մէջ
միակը եղած է, տեւելով մինչեւ կէս գիշեր. ժողովուրդը
յոյժ գոհ մնացած է եւ զուտ հասոյթ եղած է 267, 70.
(տես Արե կլ թիւ 5322, Բիւզակցիս թիւ 2079, Հայա-
քերթի 28 Յուլիս 1903ի թիւը, Շարժում թիւ 539:
Միւսը՝ Պարսնանդիս մը՝ որ չորս տարիներէ ի վեր չա-

Պ Ի Ի Տ Տ Է Ի Ն

1. Պատմ. թագ. խորհրդէն
2. Գրգրողական տուրք
3. Ամսաթուղական
4. Հանդէս
5. Նուէր
6. Գանձանակ
7. Մտից տուրք

2400
1500
1400
800
120
150
150
6520

1. Տարեթուղակ սրաշտոնէից
2. Փայտ եւ անուխ
3. Նորոգութիւն եւ գոյք
4. Թագ. խորհրդոյ տան վարձք
5. Զանազան ծախք

5940
200
100
120
160
6520

րունակաբար կը տրուի եւ արդէն սոյնորոշիւն դարձած է. այս ալ բաւական յաջող անցած է (տես Բիւզանդիոն, Իրաւունքի 26 նոյ, 1903 ի թիւը, Հայարեւոյ թիւ 65, Շարժում թիւ 573). զուտ հասոյթ եղած է 669, 30 Համագումար 932, նախատեսուածէն 132 աւելի (Տւշկ Բ.):

Պահեստի գումարը սր 1440 լէվ ոսկի գրամ էր, առկոսը իր վրայ բարդուելով հասած է 1557, 90 ի որ անձեռնմխելի մնացած է եւ պիտի մնայ, մինչեւ սր վարժարանին համար հասութարեւ կալուած մը գնել կարելի ըլլայ եւ կամ Ազջկանց վարժարանի շինութեան ձեռնարկուի:

Երկսեռ վարժարանաց ընդհ. գոյից գումարը այսօրուան գինով կը հասնի 945, 90 լէվի, որուն 669, 40ը Մանչերու, իսկ 276, 50ը Ազջկանց կողմը. ասոնց մեծ մասը ներկայ Հոգաբարձութեան օրով հայթայթուած է:

Մ Ա Խ Ք

ՆՄԱԽԻ կողմը զլիսաւորաբար վառելիքի աւելի ծախք եղած է, որովհետեւ նախապատրաստականի համար, առանձին տուն վարձուած ըլլալուն, հարկ եղած է առանձին վառարաններ գետեղել եւ վառելոփայտ աւելի գնել:

Պաշտօնէից ամսականները ըստ առաջնոյն կանոնաւորապէս վճարուած են:

1903—1904 տարուան հաշուեկշիռէն թէեւ 417, 70 լէվի բաց մը պիտի գոյանայ, բայց կարելի պիտի ըլլայ զայն գոցել, ուրիշ հանդէս մը սարքելով, ինչպէս եղած է անցելոյն մէջ:

Երկսեռ ուսանողաց ընդհ. թիւը 167 է. ասոնցմէ 60ը ձրի եւ 107 թոշակաւոր (ամսաթոշակները 0, 50 էն 5 լէվ). իսկ ծնողաց զբաղումները կրթական տեսչութեան տրուած տեղեկագրէն քաղելով հետեւեալ կերպիւ կը բաժնուի, ի բաց առեալ նախապատրաստականի 48 աշակերտները՝ որք սոյն հաշուէն զուրս կը մնան:

ԾՆՈՂՔ

	Մանչ	Աղջիկ	
1. Արհեստաւոր	28	18	46
2. Երկաթագործ	1	—	1
3. Կառվ. պաշտօնեայ	3	3	6
4. Վաճառական	8	8	16
5. Վաճառականի պաշտօնեայ	4	1	5
6. Ճարտարարուեստ	1	3	4
7. Անգործ	12	7	19

Մնացեալ աղաքը կամ քոյր-եղբայր են եւ կամ ծնողք չունին:

Աղխասախնաւ մարմինը ըստ իր սովորութեան այս տարի եւս Կազանցի եւ Մենդեան ասոներու ասթիւ աղքատիկ աշակերտաց 22 զոյգ կօշիկ, 23 ձեռք՝ մանչ արդոց զգեստ, 18 ձեռք շրջազգեստ աղջկանց համար շինել սուսաւ. բաց սասի, 40 լէվի ալ գրամական օգնութիւն մը ըրած է Մեարտպեան ընկերութեան ձրի աղայոց գիրքերու հայթայթման համար:

Հոգարարձութիւնս ալ ձերան եղանակին ասթիւ անգոյս հայ վաճառականներէն 154 մեթր կտու հատքելով, երկսեռ սասնողաց ձերանակեղէն պարասեց:

Մեարտպեան Սանուց ընկերութիւնը, իր 17րդ տարին թեւակոխելով նախորդէն աւելի բարգաւաճ վիճակի մը մէջ կը ներկայանայ. այս տարի 42 աղքատիկ սասնողաց 314, 55 լէվի գրական պետոյք հայթայթած եւ երկու աշակերտներու ալ 33, 80 լէվի սնունդ մատակարարած է. որով այս տարի ալ ձրիններու համար նախորդէն 135, 15 լէվ աւելի ծախսած կրկայ:

Քանձանակի հասոյթը որ 195, 65 լէվ եղած է, գոյացած է աշակերտաց շարթէ շարթի հայ վաճառատունները պատգուցած գանձանակէն. գովելի է սոյն պրդատիկներուն ետանդը՝ որք առանց նայելու ցուրտին, բուքին, 37 շարթի շարունակ պատգուցած են գանձա-

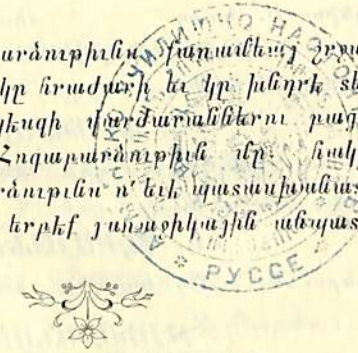
նակը. Ահաւասիկ իրենց հաւաքած սանդիմնոցերուն հաշիւը զորս կը ներկայացնեն անգոյս Հայ համայնքին (հաշուեկշիւ Բ.):

Արդ հոգարարձութիւնս իր անգեկադիրը վերջացնելու միջոցին չ մտնոր հրադարակաւ յայտնելու իր շնորհակալութիւնները, անգոյս պատժ. Թագ. Խորհրդին, Աղքատախնամ մարմնոյն, պատժ. Ուսուցչական խմբին եւ Հայ Հասարակութեան որք ձեռք ձեռքի տուած, աջակից եղած են Հոգարարձութեանս, արդիւնաւորելու իրեն ջանքերը:

ՌՌՒՍՃՌՒՔ 30 ՅՈՒՆԻՍ 1904

Հոգարարձութիւն Աղգ. Երկսեռ Վարժարանաց
 Ասեմաղպիր Ասեմաղպէ
 Վ. ԳՈՒՅՈՒՄՎՃԵԱՆ Ե. ՅԱԿՈՒԵԱՆ
 Խորհրդական Գանձապէս
 Մ. ՊԵՏԷԼԵԱՆ Լ. ՔԻՒՐԹԵԱՆ

ԻՍՆՕԹ. Հոգարարձութիւնս յարանկէջ ջրասն մը բոլորելով, խնդրովի կը նրաժարի եւ կը խնդրէ ձեռոյս Հայ Հասնայեհի, որպէսզի վարձարաններու բացման առաջ, կազմէ նոր Հոգարարձութիւն մը. հակառակ պարագայի՛ն Հոգարարձութիւնս ո՛րեւ պատասխանատու քիւն չստանձներ, երե երեք յստօթիկային անպատեհութիւն մը ծագի:

Ա. ՅՈՒՅԱԿ

Ուսուցչ. մարմինը այս տարի հետևեալ դասերը աւանդած է.

1. ԲԱՐՈՅԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ

Մանչերու Գ. կարգ սխար Վ. Տափեւեան
Աղջկանց Գ. կարգ օր. 2. Պալճեան

2. ԿՐՕՆՔ

Մանչ. Ա. Բ. Գ. Գ. կարգեր «Գ. Օվանդեան
Աղջկանց Ա. Բ. Գ. « «

3. ՀՅՅԵՐԷՆ

Մանչերու Ա. Եւ Բ. կարգեր սխար Ա. Մանուկեան
« Գ. Եւ Գ. « « Վ. Տափեւեան
Աղջկանց Ա. « օր. 2. Պալճեան
« Բ. Եւ Գ. « սխար Գ. Օվանդեան

4. ՊՈՒԿԱՐԵՐԷՆ

Մանչերու Բ. կարգ սխար Ա. Մանուկեան
« Գ. Եւ Գ. կարգեր « Ա. Յովհաննիսեան
Աղջկանց Բ. Եւ Գ. « «

5. ՖՐԱՆՍԵՐԷՆ

Մանչերու Գ. Եւ Գ. կարգեր սխար Վ. Տափեւեան
Աղջկանց Բ. Եւ Գ. « « Գ. Օվանդեան

6. ԳԵՐՄԱՆԵՐԷՆ

Մանչերու Բ. Գ. Գ. կարգեր սխար Յ. Շահվիլեհեհ

7. ԹՈՒՄՔԱՆՈՒԹԻՒՆ

Մանչերու Ա. Եւ Բ. կարգեր սխար Ա. Մանուկեան
« Գ. Եւ Գ. « « Ա. Յովհաննիսեան
Աղջկանց Ա. Եւ Բ. « « Ա. Մանուկեան
« Գ. « « Ա. Յովհաննիսեան

8. ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Մանչերու Ա. Եւ Բ. կարգեր սխար Գ. Գասպարեան

« Գ. Եւ Գ. « « Վ. Տափեւեան
Աղջկանց Ա. Եւ Գ. « « « «
« Բ. « օր. 2. Պալճեան

9. ԱՇԽԱՐՀԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Մանչերու Ա. կարգ սխար Գ. Գասպարեան
« Բ. » « Ա. Մանուկեան
« Գ. Եւ Գ. կարգեր « Վ. Տափեւեան
Աղջկանց Ա. կարգ « Ա. Մանուկեան
« Բ. Եւ Գ. « օր. 2. Պալճեան

10. ԻՐԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ

Մանչերու Ա. Եւ Բ. կարգեր սխար Գ. Գասպարեան
« Գ. Եւ Գ. « « Ա. Յովհաննիսեան
Աղջկանց Ա. Եւ Բ. « « Գ. Օվանդեան
« Գ. կարգ « Վ. Տափեւեան

11. ԳԵՂԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Մանչերու Ա. Բ. Գ. Գ. կարգ. սխար Գ. Գասպարեան
Աղջկանց Ա. Բ. Գ. « « «

12. ԳԾԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Մանչերու Ա. Բ. Գ. Գ. կարգ. սխար Գ. Գասպարեան
Աղջկանց Ա. Բ. Գ. « « «

13. ԵՐԳԵՅՈՂՈՒԹԻՒՆ

Մանչերու Ա. Բ. Գ. Գ. կարգ. սխար Հ. Գրիգորեան
Աղջկանց Ա. Բ. Գ. « « «

14. ՉԵՌԱԳՐՈՒՄ

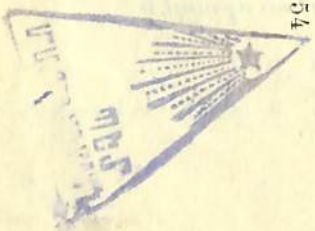
Աղջկանց Ա. Բ. Գ. օր. 2. Պալճեան

15. ՄԱՐՄՆԱՄԱՐԶ

Ճամանակի սղութեան պատճառաւ այս տարի Մարմնամարզի դասերը կանոնաւորապէս աւանդել կարելի չեղաւ

ՅՈՒՅՈՒ Բ.

	Ա. կարդ		Բ. կարդ		Պ. կարդ		Դ. կարդ		Ե. կարդ	
	Մեջ.	Աղջ.	Մեջ.	Աղջ.	Մեջ.	Աղջ.	Մեջ.	Աղջ.	Մեջ.	Աղջ.
Արձգած. երկուսն աշակերտք	25	21	21	21	14	14	12	4	72	60
որոնցմէ հրածարեալ են	2		2	3	3	2	1	1	8	6
միեւեւ արբըճի. վերջ ճիւղացածք	23	21	19	18	11	12	11	3	64	54
խոնց կարդը կը փոխեն	18	11	10	9	9	10	10	2	47	32
վերադննդի	3	5	6	3	2	1	1	1	12	10
միեւեոյն գառարանը կը ճիւղ	2	5	3	6		1			5	12
	23	21	19	18	11	12	11	3	64	54

ՅՈՒՅՈՒ Գ.

	Բարոյգիւս.	Կրօնք	Հայ.	Պոզի.	Յրանս.	Գերմ.	Թուսք.	Պասն.	Աշխր.	Իրագ.	Գեղագր.	Գծագր.	Երգ	Ձեռագր.	Ընդ ամենը	
ՄԱՆՁԵՐՈՒ																
Ա. կարգ		1	5				4	2	2	2	3	1	3		23	
Բ. «		1	4	4		3	3	2	2	2	2	1	3		27	
Գ. «		1	4	4	3	3	3	2	2	2	1	1	3		29	
Դ. «	1	1	4	4	3	3	3	2	2	2	1	1	3		30	
ԱՂՋԿԱՆՅ																
Ա. կարգ		1	5				4	2	2	2	2	1	1	3	23	
Բ. «		1	4	4	3		3	2	2	2	2	1	1	4	29	
Գ. «	1	1	4	4	3		3	2	2	2	1	1	1	4	29	
		2	7	30	20	12	9	23	14	14	14	12	7	15	11	190

ՅՈՒՅՈՒ Դ.

	Ա. կարգ Մնչ. Աղջ.	Բ. կարգ Մնչ. Աղջ.	Գ. կարգ Մնչ. Աղջ.	Դ. կարգ Մնչ. Աղջ.	Ընդամենը Մնչ. Աղջ.
Բացակայութիւն 1—5 օր	9 3	5 1	2	5 1	21 5
« 5—10 «	4 3	7 2	4 1	2 1	17 7
» 10—20 «	10 7	4 7	3 4	4 1	21 19
« 20—30 «	3	1 4	4		1 11
« 30—40 «	2	2 1			6
« 40—50 «	2	2 1			1 4
« 50 էն աւելի	1		1		2
	23 21	17 18	10 12	11 3	60 54
Բնաւ բացակայութիւն չունեցող		2	1		3

ՅՈՒՅՈՒ Ե.

	Ա. կարգ Մնչ. Աղջ.	Բ. կարգ Մնչ. Աղջ.	Գ. կարգ Մնչ. Աղջ.	Դ. կարգ Մնչ. Աղջ.	Ընդամենը Մնչ. Աղջ.
ՊԱՏՎՈՒԱՅ ԵՆ					
1. Ստախօտութեան համար			1		1
2. Անտառակութեան «	6 6	5 8	1		11 15
3. Պատիժ չը կրող աշակերտք	17 15	14 10	11 10	11 3	53 38
Ընդ ամենը	23 21	19 18	11 12	11 3	64 54

ՀԱՇԻԻ ՄԻՍՄԵՍՅ ՄՍՏԱԿՈՐՈՒԹԵԱՆ ԱԶԳ. ԵՐԿՍԵՌ ՎԱՐՃԱՐԱՆՈՅ

1 Յուլիս 1903—1904 Յունիս 30

Ս Ն Տ Ո Ւ Կ

Մ Ո Ւ Տ Ք

1. Պատրաստ գրամ	326, 10
2. Թաղ. Խորհրդէն	2278, 90
3. Հասցիի հանդէսներէ	932
4. Գործողական տուրք	1272, 50
5. Ամսաթուղակ աշակերտաց	1558, 10
6. Զանազան շահ	147, 90
7. Եկեղեցւոյ գանձանակէն	162, 70
8. Միւր տուրքէ	186
9. Հոգարարձու. թեան փոխ տուածը	100
10. Աւսուցչաց բաթէնթի հաշուէն	102, 50
11. Նուէր	9

ԷՎ 7075, 70

Ե Լ Ք

1. Պաշտօնէից վճարձ. 1903 Յիւ. Օգոստ.	822, 50
2. « « 1903—1904 շրջանին	5174, 65
3. Կորոզութէն և գոյք	129, 10
4. Պահեստի գումարին վրայ աւելցուած սակցրթ.	117, 90
5. Զանազանք	
Զանազան ծախք	203, 90
Նորոգութեան	76, 35
Մրցանակներու.	40, 70
Փայտ, անուխ, փառարան	128, 80
Զետագործի	9, 45
Թաղ. Խորհրդոյ 4 ամսական վարձք	40
6. Զէն և շահ	3, 80
Պատրաստ գրամ	28, 55

7075, 70

Հ Ա Շ Ո Ւ Ե Կ Շ Ի Ռ

Պ Ա Ր Տ Ք

1. Պաշտօնէից վճարձի. Յուլիս, Օգոստ. ամս.	1000
2. Պարտք բաթէնթի հաշուոյն	108, 97
3. « Թաղ. Խորհրդոյ 8 ամս. վարձք	120
4. « Հոգարարձու. թեան	100
5. Պահեստի գումար	1557, 90

2886, 87

Պ Ա Հ Ա Ն Զ Ք

1. Պահանջք Թաղ. Խորհրդէն	521, 10
2. « Պաշտօնէականերէ	37, 50
3. « Ամսաթուղակէ	67, 10
4. « Գործողական տուրքէ	256
5. Պահեստի գումար	1557, 90
6. Պատրաստ գրամ	28, 55

418, 72

2886, 87

ի դիմաց Հոգարարձու. թեան

Գանձապետ Վ. Համարակալի
Լ. ԳԻՒՐՏԵԱՆ Ե. ՅԱՒՈՒՅԵԱՆ

ՏՍՄՆԱՄԵՍՅ ՀԱՇՈՒԵԿՇԻՌ

Մ Ե Ս Ր Ո Պ Ե Ա Ն Ս Ա Ն Ո Ւ Յ Ը Ն Կ Ե Ր Ո Ւ Թ Ե Ա Ն

1903 Սեպտեմբեր 1 1904—Յունիս 30

Մ Ո Ւ Տ Ք

1. Պատրաստ գրամ նախորդ շրջանէն	52, 55
2. Գանձանակի հասցիթ	195, 65
3. Շարաթական անդամավճար	50, 50
4. Կախուած գործողական առարկաներ	482, 70
5. Անուղղակի գանձում և նուէր	106, 70
6. Աղքատախնամ ընկ. նուէր՝ ձրիներու գիրք	40

928 10

Ե Լ Ք

1. Կախք գրքոյին համար	91, 15
2. Զրիներուն արուած գիրք և գսկն. ասրի.	314, 55
3. Գնուած առարկաներ	428, 80
4. Երկու ալքսո աշակերտներու հացագին	33, 80
5. Գնուած գիրք և քարաէս	42, 20
6. Պատրաստ գրամ	17, 60

928, 10

Հ Ա Շ Ո Ւ Ե Կ Շ Ի Ռ

Պ Ա Ր Տ Ք

1. Պր. Գ. Մազմանեանին (տետր. հմբ.)	17, 80
2. « Տ. Լ. Պէնիէշին (գրակ. պիտոյք)	44
3. « Ա. Ա. Փափաղեանին (գրք. հմբ.)	20
4. Հասցիթի առուելութիւն	66, 40

ԷՎ 148, 20

Պ Ա Հ Ա Ն Զ Ք

1. Վաճառելի տետր, գրիչ, մատիտ և այլն	89, 85
2. « գասագիրք	27, 10
3. Գանձելի ապստիկ՝ աշակերտներէն	13, 65
4. Պատրաստ գրամ	17, 60

ԷՎ 148, 20

ի դիմաց Մետր. Սան. ընկ. եան

Գանձապետ Ասեւարպիս Ասեւարպետ
Մ. ԳԻՒԳՈՐՏԵԱՆ Կ. ԵՐԿԱՅԵԱՆ Վ. ԶՈՒՎՃԵԱՆ

